

Verohallinto
PL 325
00052 VERO

Eduskunnan talousvaliokunta

8.11.2018

Viite
HE 167/2018 vp / Kuuleminen
9.11.2018

Eduskunnan Talousvaliokunta on pyytänyt Verohallinnon asiantuntijaa kuultavaksi hallituksen esityksestä HE 167/2018 vp eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Verohallinto kannattaa ehdotusta yleisesti mutta pyytää valiokuntaa ottamaan huomioon seuraavat ehdotukset.

1. Ehdotetun sääntelyn suhde voimassa oleviin tiedonsaantioikeuksiin

Ehdotetun lain mukaisilla luottolaitoksilla ja muilla toimijoilla on jo voimassa olevan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 19 §:n nojalla velvollisuus antaa Verohallinnon kehotuksesta nimen, pankkitilin numeron, tilitapahtuman tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella tietoja, jotka saattavat olla tarpeen muun verovelvollisen verotusta tai muutoksenhakua koskevan asian käsittelyä varten. Verohallinnolla on oikeus saada nämä tiedot verotusmenettelystä annetun lain 25 §:n nojalla maksutta. Tiedonantovelvollisuuden tehosteena Verohallinnolla on 23 §:n nojalla oikeus tarkastaa sellaiset asiakirjat ja määrätä 22 a §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti Verohallinto määrittää tietojen tarpeellisuuden virkavastuulla.

Verohallinnon näkemyksen mukaisesti ehdotettu laki jättää jossain määrin tulkinnanvaraiseksi sovelletaanko Verohallinnon oikeuteen saada tilitietoja ehdotetun lain välttämättömyysedellytystä vai verotusmenettelystä annetun lain mukaista "saattaa olla tarpeen verotusta varten". Lähtökohtana tulisi olla, että verotusmenettelystä annetun lain 19 §:n soveltaminen säilyisi ennallaan ja tässä ehdotettu tiedonhakupäätösmää koskeva sääntely täydentäisi tiedonsaantia siten, että verotusmenettelylaissa säädetty velvoite toteutettaisiin tämän esityksen 4 §:ssä tarkoitettulla tiedonhakupäätösmällä. Tarkoituksenmukaista ei liene se, että Verohallinnolla olisi tiedonhakupäätösmästä erillinen järjestelmä verotusmenettelystä annetun lain 19 §:n mukaisen velvoitteen täyttämiseksi.

Verohallinto ehdottaa, että tiedonhakupäätösmän soveltamista seurataan tältä osin ja tiedonhakupäätösmää koskevaa sääntelyä muutetaan, jos sen soveltaminen jää epäselväksi.

2. Tiedonhakupäätösmän tekninen yhtenäisyys

Ehdotetun laissa ei määritellä tarkemmin tiedonhakupäätösmän teknisisiä yksityiskohtia tai edellytyksiä. Ehdotetun lain 4 §:n 6 momentin mukaisesti Tullilla on valtuutus antaa määräys pankki- ja maksutilien tiedonhakupäätösmän teknisistä vaatimuksista. Esityksen tavoitteena on tukea hallitusohjelman mukaisia tavoitteita julkisen hallinnon tuottavuuden

parantamiseksi, julkisten tietojärjestelmien yhteensopivuuden ja yhteen toimivuuden edistämiseksi.

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on, että tiedonhakujärjestelmä palvelee kaikkia laissa tarkoitettuja käyttäjiä ja yhtenäistää luottolaitosten ja muiden toimijoiden teknistä ja sähköistä tapaa antaa tilitietoja.

Ehdotetussa laissa Tulli pitäisi tilirekisteriä ja olisi käytännössä yksi tiedonhakujärjestelmän käyttäjä eikä vastaisi tiedonhakujärjestelmän valvonnasta tai täytäntöönpanosta yleisesti. Näin ollen ei ole tasapuolista ja yhdenmukaista että yksi tiedonhakujärjestelmän käyttäjä määrittelee tekniset vaatimukset kaikkien käyttäjien osalta. Riskinä on, että tiedonhakujärjestelmän käyttö ei ole tehokasta kaikkien toimivaltaisten tahojen osalta.

Verohallinto ehdottaa, että ehdotetun lain 4 §:n 6 momenttia muutetaan siten, että tiedonhakujärjestelmän teknisistä vaatimuksista säädetään Valtiovarainministeriön tai Valtioneuvoston asetuksella. Tiedonhakujärjestelmää käyttäviä viranomaisia ohjaava ministeriö / ministeriöt voivat näin ollen määritellä yhteisen teknisen standardin ja muut tekniset vaatimukset ottaen huomioon tasapuolisesti kaikkien käyttäjien tekniset ja organisatoriset edellytykset järjestelmän käyttämiselle.

3. Tiedonhakujärjestelmän käyttö

Ehdotetun lain mukaisesti tiedonhakujärjestelmän käyttö edellyttää, että viranomaiset ja luottolaitokset rakentavat tarvittavat yhteydet ja rajapinnat. Ehdotuksen 18 §:ssä säädetään viranomaisyhteistyöstä, joka olisi toissijainen suhteessa järjestelmän suoraan käyttöön.

Verohallinnon käsityksen mukaan kustannustehokkainta olisi käyttää järjestelmää kokonaisuudessaan ehdotetun lain 18 §:n mukaisen Tullin rakentaman yhteyden välityksellä (viranomaisten yhteistyö). Näin tiedonhakujärjestelmän kautta tietoja välittävien luottolaitosten ja muiden toimijoiden olisi rakennettava vain yksi yhteys tietoja hyödyntäviä toimijoita varten ja käyttäjillä olisi yhteys vain Tullin pitämään järjestelmään. Tämä vähentäisi merkittävästi sekä tiedon luovuttajien ja tietoja hyödyntävien tahojen hallinnollista rasitetta. Tämän yhteyden kautta voisi olla myös tehokkaampi mahdollisuus laajentaa tiedonhakujärjestelmän käyttöä maksulaitoksiin sekä virtuaalivaluutan ja sähköisen rahan toimijoihin.

Tiedonhakujärjestelmän käyttöä koskevien ehdotettujen säännösten muuttaminen edellyttäneen niiden vaikutusten ja riippuvuuksien arviointia joka ei välttämättä ole mahdollista tässä aikataulussa vaarantamatta lain voimaantuloa. Verohallinnon ehdotuksena tältä osin on, että tiedonhakujärjestelmän käyttöä ensisijaisesti ehdotetun lain 18 §:n mukaisesti viranomaisten yhteistyönä arvioitaisiin vielä ennen lain 4 ja 5 §:n mukaisen soveltamisajan päättymistä.

4. Tiedonhakujärjestelmän valvonta

Ehdotetussa laissa määritellyt sanktiot koskevat vain maksulaitosten rekisteriä eikä tiedonhakujärjestelmälle ole määriteltä valvovaa viranomaista.

Kesällä lausunnolla ollutta hallituksen esitysluonnosta on täydennetty ehdotuksen 5 §:n mukaisen tilirekisterin toiminnan tehokkuuteen liittyvillä sanktioilla. Verohallinnon näemyksen mukaan tässä yhteydessä olisi ollut hyvä arvioida myös ehdotuksen 4 §:n mukaisen tiedonhakujärjestelmän toteuttamista koskevaa valvontaa ja täytäntöönpanon tehosteita. Verohallinnon käsityksen mukaan ehdotus ei sisällä tiedonhakujärjestelmän osalta valvovaa viranomaista. Näin ollen ehdotuksessa jää epäselväksi se, miten varmistetaan, että maksu- luottolaitokset toteuttavat tässä tarkoitetun tiedonhakujärjestelmän ja, että järjestelmä toimii niin kattavasti ja tehokkaasti kuin on tarkoitettu.

Ehdotetussa muodossa järjestelmän valvonta ja sanktiot jäävät järjestelmää käyttävän viranomaisen oman erityissääntelyn varaan eikä tämä palvele koko järjestelmän tehokasta täytäntöönpanoa. Esimerkiksi Verohallinnon osalta riittävää on se, että maksu- ja luottolaitos toteuttaa tiedonantovelvollisuuden esimerkiksi paperimuodossa tai muulla Verohallinnon ja tiedonantovelvollisen sopimalla tavalla. Näin ollen Verohallinto ei voi oman erityislainsäädännön nojalla velvoittaa luottolaitosta tai muuta toimijaa käyttämään tässä esitettyä tiedonhakujärjestelmää.

Taito von Konow
Erityisasiantuntija
Verohallinnon Esikunta- ja oikeusyksikkö